

**VERKENNEND ONDERZOEK NAAR
HET KANTELGEDRAG VAN GEMEENTEN**

Leiderdorp, 29 februari 2012

Colofon

Stichting VraagWijzer Nederland
Hoofdstraat 1-3
2351 AA Leiderdorp
T 071- 542 98 63
F 071- 541 82 02
www.vraagwijzer.nl

tekst

Roul Wessels

Susanne van den Buuse

Niets van deze rapportage mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige ander manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de eigenaar van deze rapportage, zijnde Stichting VraagWijzer Nederland te Leiderdorp, met uitzondering van de opdrachtgever van deze rapportage.

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING	4
2.	CONCLUSIES	5
3.	RESULTATEN	6

1. INLEIDING

Als input voor de VraagWijzerDag van 16 februari 2012 is door Stichting VraagWijzer Nederland een kort onderzoek van 7 vragen uitgevoerd onder alle Nederlandse gemeenten. Het doel van het onderzoek is achterhalen hoe ver zij zijn in het kantelproces en hoe zij staan tegenover kantelen. Ook vragen we naar de ervaringen met het kantelen: welke problemen komen gemeenten tegen en hebben zij al oplossingen bedacht en uitgevoerd? De resultaten van het onderzoek worden beschreven in deze rapportage.

De doelgroep van het onderzoek zijn alle gemeenten van Nederland. De uitnodiging voor het onderzoek werd meegestuurd met de VraagWijzer Nieuwsbrief van januari. Alle Nederlandse gemeenten en Wmo-adviesraden ontvangen deze nieuwsbrief. De gebruikte methode was een online enquête. Het veldwerk duurde 1 week en liep van 31 januari t/m 7 februari 2012.

Aan de oproep voor deelname gaven 170 gemeenten gehoor. Hiervan hebben er 164 de vragenlijst in ieder geval gedeeltelijk ingevuld. Respondenten hadden gemiddeld 14 minuten nodig om de enquête in te vullen. Omdat antwoorden niet verplicht was, is de n voor iedere vraag verschillend. Iedere vraag is door ten minste 119 gemeenten beantwoord.

2. CONCLUSIES

Conclusies

'Fase van het doen' is meest voorkomende fase in kantelproces – 45% van de gemeenten bevindt zich naar eigen zeggen in deze fase, waarin het uitgewerkte beleidsplan in samenspraak met het maatschappelijk middenveld wordt geïmplementeerd. 14% van de Nederlandse gemeenten is naar eigen zeggen al gekanteld, terwijl 1% aangeeft helemaal niet te gaan kantelen.

Volgorde van de oplossing bepalen is kern van kantelen – De ervaren belemmering centraal stellen en een breed gesprek voeren staan op de 2^e en 3^e plaats. Bezuinigen en claims van burgers indammen worden het minst vaak als de kern van kantelen gezien. Opvallend is dat slechts 21% het scheiden van vraag en aanvraag als de kern van het kantelen beschouwt. Als het gaat om de relatie met de compensatieplicht vindt men dat het focussen op de ervaren belemmering de kern van kantelen is.

Belangrijkste probleem: samenwerking met maatschappelijk middenveld – De belangrijkste kantelproblemen of –struikelblokken bevinden zich bij gemeenten op het niveau van samenwerking met het maatschappelijk middenveld. Dit sluit aan bij de eerdere bevinding dat de meerderheid van de gemeenten zich in de fase van het doen bevindt of al gekanteld is.

3. RESULTATEN

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het onderzoek besproken.

Toelichting bij de vraag: Fases van het kantontraject

De fase van het zien

De impact voor het beleid, de organisatie en de samenwerkingsverbanden wordt aangevoeld en uitgebreid gesproken; een visie wordt - al dan niet in samenspraak met belanghebbenden - ontwikkeld

De fase van het denken

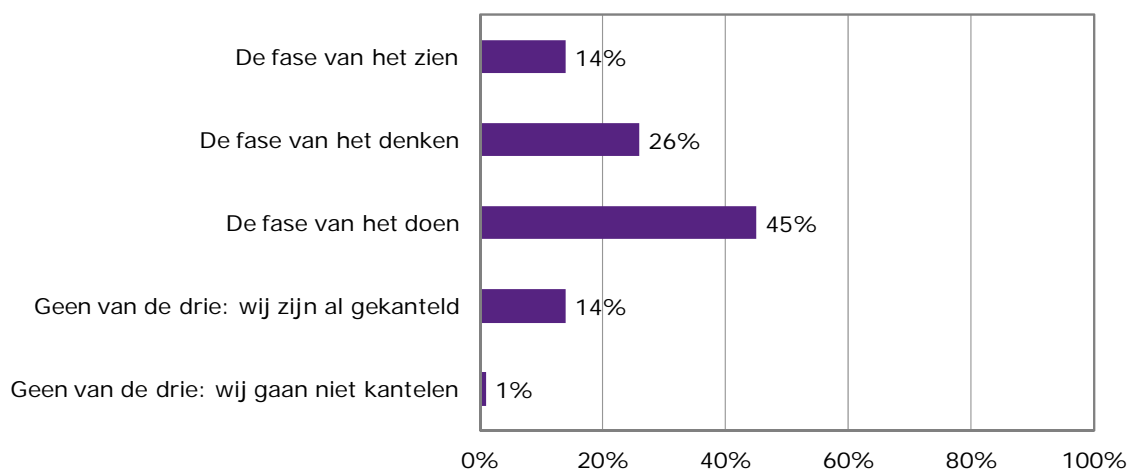
De ontwikkelde visie wordt vertaald in een beleidsplan, de aanpak wordt op hoofdlijnen uitgewerkt en er wordt draagvlak voor gezocht

De fase van het doen

Het uitgewerkte beleidsplan wordt in samenspraak met het maatschappelijk middenveld geïmplementeerd, waarbij uitgebreid aandacht is voor de communicatie met de burger of intermediairs tussen de overheid en de burger, en voor training van uitvoerenden.

De fase van het kantontraject waar gemeenten zich het meest vaak in bevinden, is de fase van het doen. Dit houdt in dat het uitgewerkte beleidsplan wordt geïmplementeerd in samenspraak met het maatschappelijk middenveld. 14% van de gemeenten geeft aan al gekanteld te zijn. 1% gaat helemaal niet kantelen.

In welke fase van het kantontraject bevindt uw gemeente zich?

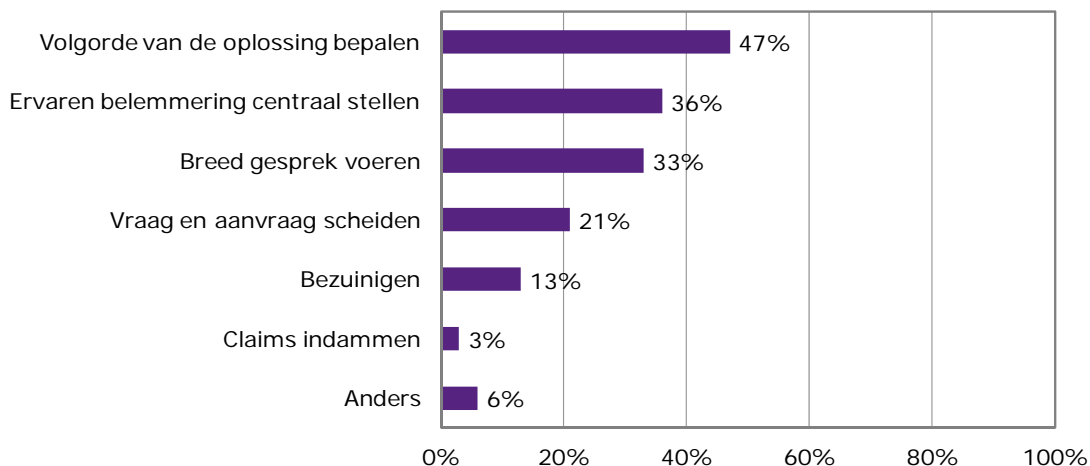

Toelichting bij de vraag: Typeringen kantelen

Bezuinigen: een manier om de bezuinigingen of kostenbeheersing door te voeren
Claims indammen: een werkwijze om claimgedrag van de burger in te dammen
Breed gesprek voeren: het organiseren van een breed, verdiepend en vraag gestuurd gesprek met de vrager.
Volgorde van de oplossing bepalen: vormgeven aan de volgorde van compenseren. Eerst inzet eigen kracht/eigen netwerk, voorliggende, gebruikelijke, collectieve en dan pas individuele voorzieningen
Ervaren belemmering centraal stellen: persoonlijk ervaren belemmeringen als gevolg van een beperking bespreekbaar te maken en samen de mogelijkheden rondom de inzet van 'eigen kracht' en het eigen netwerk onderzoeken.
Vraag en aanvraag scheiden: de vraag van een burger te scheiden van een aanvraag in het kader van de gemeentelijke verstrekkingen, met het doel ruimte te creëren om op een eerlijke, open wijze met de vrager in gesprek te gaan.

De volgorde van de oplossing bepalen wordt het meest vaak gezien als de kern van het kantelen. Bijna de helft van de gemeenten beschouwt dit als de kern. De ervaren belemmering centraal stellen en een breed gesprek voeren staan op de 2^e en 3^e plaats. Ongeveer een derde van de gemeenten beschouwt deze typeringen als de kern van kantelen. Bezuinigen en claims van burgers indammen worden het minst vaak als de kern van kantelen beschouwd. Opvallend is dat slechts 21% het scheiden van vraag en aanvraag als de kern van het kantelen beschouwt.

Wat is voor u de kern van het kantelen? Kantelen is voor mij:

Toelichting bij de vraag: Typeringen relatie kantelgedachte en compensatieplicht

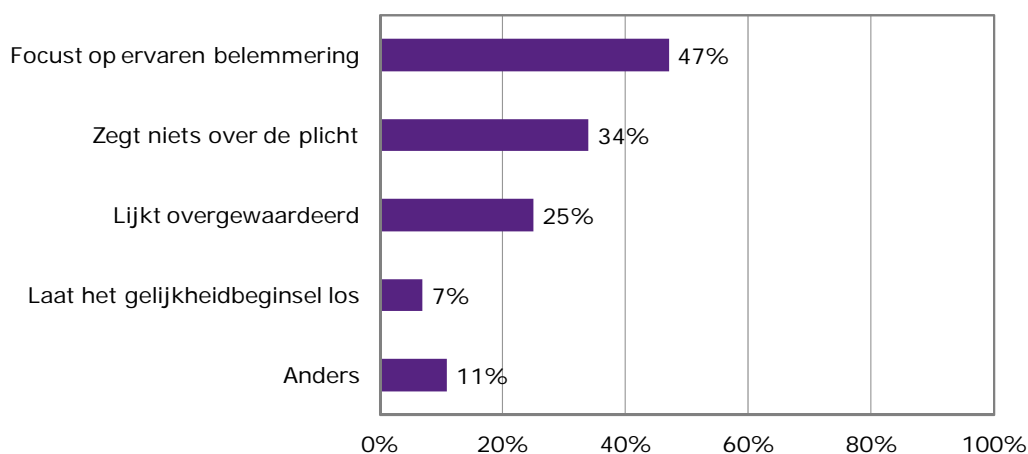
Zegt niets over de plicht: het zegt alleen iets over de werkwijze rondom een aanvraag en niets over de plicht te compenseren.
Lijkt overgewaardeerd: ook voorheen stond het formuleren van een adequate oplossing in samenspraak met de vragende burger al centraal.
Laat het gelijkheidsbeginsel los: dit leidt tot onbegrip van de burger en - zonder

aanvullende criteria – tot willekeur in de mate van compenseren.

Focust op ervaren belemmering: bij het compenseren zijn de persoonlijk ervaren belemmeringen belangrijker dan de beperking.

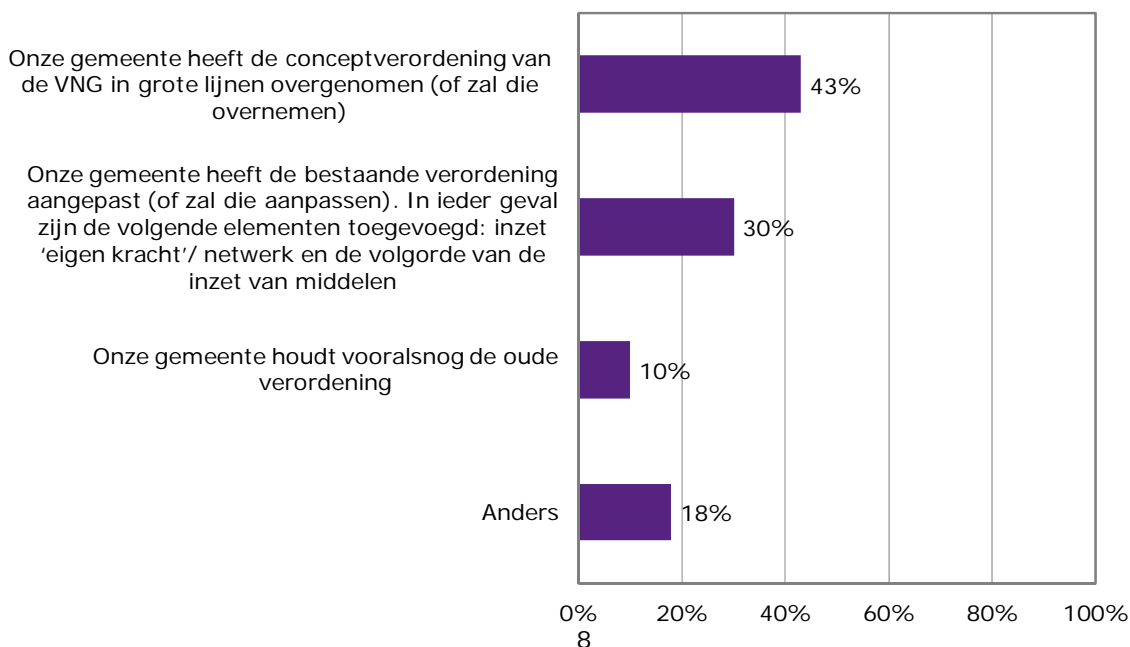
De helft van de deelnemende gemeenten vindt dat het focussen op de ervaren belemmering de kern van de relatie tussen de kantelgedachte en de compensatieplicht is. Een derde van de gemeenten vindt dat de kantelgedachte niets zegt over de compensatieplicht. Dat kantelen het gelijkheidsbeginsel loslaat, vindt men het minst tot de kern van de relatie tussen kantelgedachte en compensatieplicht behoren.

Wat is voor u de kern van de relatie tussen de kantelgedachte en de compensatieplicht? Kantelen:

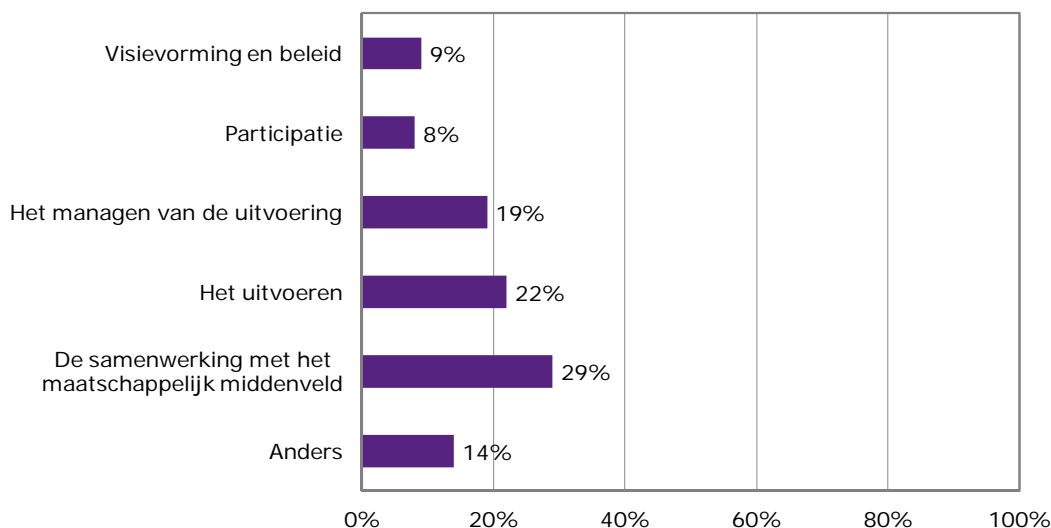
Het komt het meest vaak voor dat gemeenten de conceptverordening van de VNG hebben overgenomen of gaan overnemen. Dit geldt voor 43% van de deelnemende gemeenten. Drie op de tien heeft ervoor gekozen om de bestaande verordening aan te passen. Slechts 10% van de gemeenten houdt vooralsnog de oude verordening.

Kunt u aangeven hoe u uw verordening heeft ingericht?

De belangrijkste kantelproblemen of –struikelblokken bevinden zich bij gemeenten op het niveau van samenwerking met het maatschappelijk middenveld. Ook het managen van de uitvoering en de uitvoering zelf vindt men lastig.

Kunt u aangeven op welk niveau zich de belangrijkste problemen/vragen bevinden bij uw gemeente? Op het niveau van:

Ter illustratie staat hieronder per niveau waarop zich problemen voordoen een uitspraak van een gemeente over hoe ze deze problemen willen oplossen.

Welke oplossing(en) heeft uw gemeente gevonden voor deze belangrijke problemen/vragen?

Niveau visievorming en beleid: "Nog niet gevonden en geïmplementeerd. Er worden stappen gezet om meer collectieve voorzieningen op te nemen in het Verstrekkignenbeleid en daar werken we hard aan."

Niveau participatie: "Wij hebben een Vangnetmaat regel ontwikkeld waardoor de Front Office een nauwere samenwerking met de Sociale Zaken heeft ontwikkeld. Wij hebben afspraken gemaakt tussen onze kern- en ketenpartners."

Niveau managen uitvoering: "Cultuurtrajecten inzetten, helder zijn wat je verwacht van medewerkers, scheiding van functies waarin een ieder in zijn kracht is gezet."

Niveau uitvoeren: "Veel investeren in deskundigheidsbevordering van de consultants: kennis, vaardigheden, intervisie, coaching, casusbesprekingen."

Niveau samenwerking maatschappelijk middenveld: "In dialoog gaan met partners in het veld. Hebben van een lange adem, kantelen kan niet in een beperkte periode zijn gerealiseerd. Goede training van medewerkers."